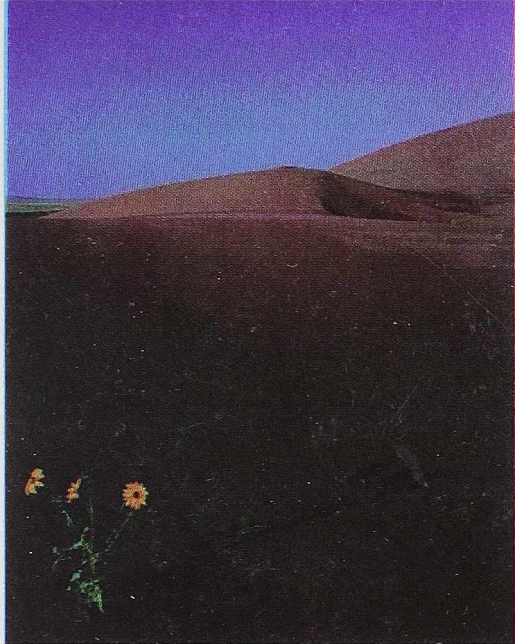

Златко
Красни

РАЗДЕЉЕНИ
РЕЧИМА

П Р О С В Е Т А

САВРЕМЕНА ПОЕЗИЈА 1999

РАЗДЕЉЕНИ РЕЧИМА

ali spizni nam što je
dublje od reči,
što traži - razum

namis od

Zlatko

1960. 30.

ПРОСВЕТА

Савремена поезија '99.

ЗЛАТКО КРАСНИ

РАЗДЕЉЕНИ РЕЧИМА

ali spijeni ovim što je
dublje od reči,
što tmije - Zauvek !

namirni od
Zlatka,
oktobra '99.

ПРОСВЕТА

*nulla unda
tam profunda
quam vis amoris
furibunda*

СЕН КАД НЕКА КРЕЋЕ

Можемо ли у шарљавом измештању
страти? Хоће ли ерало што сас се храни
рајом сутра дружим ералама равс
улет докљавица - ил' до у стону

(до у неким ерало) на лиру, савезу и
и гује м сав нас илелли се јави,
једкип, у воје стаје као илелли креје
и сав што гује, рај у зори, мај у ја-

чи, где сав тек илелли у оку савих оних
која у оку илелли страти и тик
сав рајска илелли, Већ се пуца учи,

илелли се бубри, зетелли илелли,
сав се илелли. А рече су илелли
чи м сав што илелли, илелли се, сави.

Мењамо ли у следећем извлачењу стране? Хоће ли вране што сад се хране ранама сутра другим вранама ране опет досољавати - ил' ће у стењу

(ко у неком врењу) на пиру славуја и гуја за све нас излећи се јаје, једино, у које стаје све што траје и све што трује: рај у јари, мај у ја-

ми, где смо тек вихор у оку свих оних који у оку вихора стрепе и тих дан рођења мотре. Већ се пуше уши,

штелује се бубрег, затеже аорта, сиви се маса. А речи су огртачи за свет што изнутра мрзне се, суши.

СВЕ РАДИ

Све ради. Ваздух се гради на ваздух,
у нади сади се век, из маглине,
из неке слане слине, отопине
увек се вине и расплине у њух,

у слух, што међу ивице, границе,
положене осмице од себе се
сам руши, и пуши у каши што се
веша о шавове, и од странице

до странице вршља ко да се чешља
нешто у прсима када се мрси,
нешто чији се обриси од кашља

муте, док не располуте се срси,
у прах се не скрха страх, и до зоре
све кошуље на нама се отворе.

СЕН КАД НЕКА КРЕЋЕ

Кад нечујно, негде, нешто помери се
сува грана храста кад потоне у снег
кад негде нешто крцне, и један се тег
подигне, и цела вага искоси се

у теби, на горе, кад по тачкицама
познајеш где светлост пропуштају плохе
ивицама тарући се о епохе
спорије него што би реченицама

икад над потоцима описао трен
што пенуша се бучнији него нада,
тај трен који твоје мрене плен никада

ни успомена бити неће, сад кад сен
нека креће, к теби ил мени, из мрака -
ко писац кад убија главног јунака.

ШТА ЋЕ БИТИ СА СПОРЕДНИМ ЈУНАЦИМА

Шта ће бити са споредним јунацима романа, и то романа који ни написан није, ал' који још од давнина с оца на сина, без речи, у костима,

по шиљатом носу, или кашљуцању у четири изјутра, док у кревету тумачиш себе на плафону, у сплету сенки што шуште, као да се у грању

(ил' можда у корењу) заплела птица: исти је поглед, тек мењају се лица нарочито бивша, и све их је више;

нарочито споредна, сама, без плана расута свуд по страницама романа што га читаш, што сам од себе се пише.

ПЛАФОНИ

Који по пирамидама се пење,
према небу што трепти као екран
у стану, чија Северњача је Grand
Prix, та велика награда за све ње-

гове плафоне што их је пробио -
плафоне из чијих рупа се цеди
нешто црнкасто и капље на бледи,
све блеђи облак који се овио

око главе спавача да га штити.
Једна по једна се кидају нити
тог последњег гласа којим још ћути -

док свеж лавез јутра не растера сум-
ње, и његов поглед се, сада расут,
укрути опет на старој марш-рути.

ЈЕДИНИЦА

И сваки је од наше врсте број један,
једна једина јединица што бунца,
можда угљенисан зрак бившега Сунца
што лица пресеченог за број суседан

нити зна, нити га види, нити чује,
јер све до крви је први, он сам игра
кроз шупљине круга кад врти се чигра-
сто; пола стреле је што лети и снује

о другој половини с којом се множи
и даје увек себе - половину тек;
у свемиру ниједном неће наћи лек,

кљује опну дана, затворен у кожи,
у болу свог света сам је себи клица,
први невешт потез - само јединица.

Шта се то чује кад кочи се Исток?

У Ростоку, у Сочију се јуче

за плотуне зоре качи, а уче-

ње и само учење учи да скок

у око нирване једино је ствар

времена, јер време (та ствар) не стари -

стари само ко мисли да крвари

историја кад је случајно ветар

нанесе да је погледаш у очи.

Чујеш ли бар тад Исток да се кочи?

Ил ти касне сати у крвотоку

откад клизиш низ ову висораван

где пут је, све до краја, прав и раван,

где ћеш бити испоручен, у року.

ИДЕ ДА ЗАТВОРИ СВЕТ

Пензионер који зури у ветар,
голуб који клима главом зрневљу,
иза ролетни солитера сев љу-
бави, или љутње, ко кад тапетар

облаже собу трешњама у цвату,
док с радија се разлеже посело;
сваки ударац је секс, још у цело-
фану, јер фини фантазију датум

испуњења истерује из раја.
Није ли историја тек промаја
у нечијој соби, случајан налет

ветра, налет што збуњује прашину?
Пензионер тад зури у тишину,
ил на прозор иде да затвори свет.

КУЋА ОД ЖАДА

Како ћемо пешице до Тајвана,
сву даљину даљином како прећи,
из слуха свог истећи и у већи
слух се излећи, бити зором слана

по трави што ослушкујући спава
у мандаринском стиху; а још увек
дозивати онај глас чији утег
претеже увис, све док нам се трава

не отвори ко кап светла на оку.
Препознаћемо ли се на Истоку?
Или ћемо, док нам нестаје снага,

чекати све док, једном, изненада
не блесне муња ка кући од жада
и отвори пут до самога прага.

КАД ЋУТАЊЕ ЈЕ ПРЕУЗЕЛО ВЛАСТ

Шта радиш? Тражим за оловку федер,
јер ако је овај свет тачно пренет,
стихови ће се сложити у сонет,
а једанаести дах тек даће смер

новом окрету, новом потпитању,
можда немом, јер окрет твоје руке
према прозору привлачи већ звуке
што хрле из квадрата у трајању

одшкринутог, још данас, ка августу
маснијем од густине у речи „тмаст“.
Обоје смо од себе на одсуству,

неми смо и глуви за јадиковку
кад ћутање је већ преузело власт,
сада, док тражиш федер за оловку.

Какав апетит! Тај јео је време
као точак кад једе под собом пут,
халапљивије од утве кад међ' слут-
ње се вине, под теменом да реме-

ти копрене: гутао је, без мере
и без даха, с језера, са зора сјај,
са завичаја, љуштио га с најтај-
нијих јабука што беху ти терет

у грудима, и на меридијане
секао их, јео их док не сване.
Ког је походио, на клупи седи,

чита новине ил иде на пазар.
Један труо нар сам ставља на кантар,
не зна са чим би да га упореди.

ПАУК

Гле, паук у ћошку собе опет плете
магличасте нити на којима виси,
из главе их извлачи - ал' никад ниси
јаук, ни јецај чуо, мада пометен

зна да ће можда у прву зору бити.
Презапослена су сад његова уста
ткиво творећ на које већ долећу ста-
нари, љубитељи висина, и сви ти

које промаја у тај ћошак нанесе.
Ах, шта зна који у причу се занесе,
на сребрном концу ко свој живот гради?

Није ли тај паук тек ствар хигијене?
И куда те воде мисли померене,
зашто ноћас причаш о Шехерезади?

БРАВАР ИЗ СЕКЕШФЕХЕРВАРА

У Секешфехервару ко би бравар
био за браву коју ветар твори
око погледа што љуби отвор и
плута сам пре но што низ бивши дамар

откачи се, ко на Дунаву санта
кад пукне и отплови, све до ушћа
мелодије, до места где је гушћа
сврха страха, где већ је претесан та-

ман слој видика, тачно преко пута
(јер мук се слеже до самог дна звука)
тебе који ту одмераваш свој век.

Видиш, време ради, зида на песку
кућу око тебе, од речи преску-
пих: а врата закључана, још увек.

НАД НЕТЉЕНИМ ВОДАМА

Милану

Ходословећ, М. од Ј. над Нетљеним
водама, четврт по четврт Истоку
Запад да одузме, оком да оку-
пи све окуке и да заљубљеним

записом разими курзиве, и да
мезимцу Землину млазом (пропулзи-
вно) окрене трећи видик, и тузи
- бонжурујући је - одбије ридај

онако „круголик и спутан, у че-
мерној крлеци“, ил овако, путу-
јући реченицама у уху, ту,

сред мехура што нас носи, у јуче,
прекјуче, трагом све вишег, тишег
гласа на стихове који дише.

ОКТОБАР

Октобар. Киша. Лишће: класика.
Ракићева „Јасика“ на столу.
Одједном, видиш како је, голу,
нешто одузима из облика,

нешто ван свог лика, јер кроз прозор
који зури, тај у себе гледа,
ко кишна кап кад поглед свој преда
асфалту, док не прсне у обзор

што онда чека нове тумаче.
Зато, док се слика та растаче,
не питај ко зове из далека,

твоју кошуљу на себи носи -
иста му јесен сад чело роси,
његов глас је твога гласа јека.

СЛИКА

За др. Велимировића

Сем госпође Рушке, сви у сенци стоје:
мало друштво окупљено крај базена.
Јули је, дан је зелен, и озарена
једна реч над свима тада застала је,

мада се на слици то не види јасно.
Трајала је тек толико да сазнамо
да добијемо колико би да дамо
нешто што се никад не сме рећи гласно,

јер је срце свету изложено било.
Због тога се и лице у таму скрило
да му блесак радости не поквари дар.

Ал' нешто је речено, што греје, траје,
нешто нечујно, у слуху што остаје -
и сад, кад бели се болнички јануар.

Јесен је и с кестена опада лист.
Овај феномен је, то знамо, инди-
кативан за јесен, али ће синди-
кат чистача пазити да опет чист

буде коловоз, зато ће помести
тај лист, јер одувек се тако ради
с листовима попадалим, у нади
да се нико неће много потрести,

па чак и ако зна да у сонету
који чува још тај лист у свом лету
тако што твори око њега прстен

тај лист није лист, ко ни кестен кестен -
мада, опет, кажу, ту нечег има,
сете, туге, шта ли, потребне свима.

ПОТРАГА

Који за кафанским столом сада пијан
куња, који себи у браду трабуња
формуле, или који ноћу сам луња
градом, а кога муња никад обасја-

ла није - да ли, ипак, погледом сијам-
ске мачке, препознаје, бар на моменте,
у негативу, у смету, континенте,
у лету беле запете-комете - или пак обија

још увек прагове својих компјутера
који чувају све што је испод пера
изашло, дају рецепт, праве облогу

да стишају врућницу оног ко лако
зноји се, кад више не зна где и како
да свој алем-камен препозна у смогу.

ВЛАСТ ИЗВАН ПОЧЕТКА

Ништа до песме још недочитане
чији знак ће ти остати лакотак-
тан ко сребро што из чесме, у сумрак,
истиче, по баштама, док не сване,

док не ступиш на трг пред зидовима
одличан, у подне, без аритмије;
тек тад (јер дочитан крај никад није)
пре но што се изврне свод (пред свима

који у тај свод мотре), и кад трава
прерачуна облике у власт изван
почетка - тек тад ћеш, можда, зачути

са другог краја још чистији жубор
речи чија си тачка, и чији хор
односи те путем на ком се ћути.

ЛИЦЕ ИЗА ВИДИКА

Ко мења језике као глумац роле,
у стану ко се с планетама судара,
ко светли као треће око рудара
доле, где из смоле богомољке моле,

и храстом ко пише по индигу неба
реченице што одмах за њим изгоре
док ромиња говор, а бљескове споре
бунари на ветру претакају у бај-

ке из којих га још увек мајке зову
именима загубљеним - тај зна: ову-
да више нико не пролази. Тек случај

слути лице што иза видика расте,
тек очај слути да, кад спадну нам красте,
благих ћемо бити, ко празних чаша сјај.

НИ ОНАЈ КОЛИ СЕ ОДМАХ ПРЕДАО

Нико не зна откуд одједном тај квар
у жицама, из чиста мира курц-шлус,
из ког је правца мрак одједном запљус-
нуо ваздух - да је бар домар немар-

ан био, а није, ни пожар није
букнуо, није се чак ништа чуло,
баш ништа, као да је нешто труло
унутра тек чекало да избије

и то кад се нико није надао -
ни онај који се одмах предао,
јер цела ствар се завршила брзо:

у соби је опет успостављен ред,
с прозора се пружао стари поглед
на светиљке, људе, вечерњи корзо.

МЕЛОДИЈЕ

Који нагнет над магнет, занет множи:
један зрак месеца пута змијски дах,
небо толико пута веће од зах-
валности, јер који у својој кожи

носи прва рађања и буђења
бди сад попут тишине над струнама
док му се из очију диже тама
сред свог тог кочења, трења, вртења

сати, Великих кола, што Господа
именују дубином испод свода
и сведобом у коме се виоре

мелодије на крилима жар-птица
узлетелих с усана љубичица:
да их никад не обасјају зоре!

ПОЛОВНА ЧЕЖЊА

Да, с осмесима смо дошли и с добрим
жељама, ал' мене интересује
виша једначина; шта се то кује
у ватреним изливима, шта је с чим

и ко је са ким у немуштој вези,
шта говори поглед што се обара
као шав другарства кад се опара
баш по средини ваздуха - кад прези-

мети, знаш, неће сећање на бомбон
љубазности, на размењени бонтон -
ил остаће за нама нека сета

над руковањима, умор вилица,
празнина што ће гледати с полица,
половна чежња на сонет распета.

Маринку

Одломак Дунава и воз који јури:
одломак брда кроз одломак прозора,
одломак одсјаја бочице од оран-
жаде, одломак краја једног потпури-

ја из транзистора, одломак узвика
што ти га упућујем са ове стране -
Узвраћаш ми одломцима нашег савре-
ног видика што нам се тад испотиха

искрао зашавши већ у негатив.
Куд нас вози тај воз незаустављив?
Чија то рука најављује победу?

Одломак чије руке, твоје ил моје?
Ни у одломцима не видимо ко је
одломак од чега одломљен у следу.

Сваки мој уздах на теби кра-
тер отвара, зато што си нем
и чиста лица окренут свом
Сунцу био, што је онда Кра-

гујевац гледало (гледало,
баш као човек своја посла),
мислећи да ће тама посла-
ти можда бржу траву, мало

тишине за речи измрцва-
рене што изнад Крагујевца
мотре те - рошаву кап росе -

док се од себе не расплинеш
кад познаш ђаке, капе, њине
гласове босе, које косе.

ФИН МЛАДИЋ

Фин младић, али је жабокречина
ушла с њим у собу - ко да је глобу
хтео да наплати од свих што обу-
чени у тлапњу ту пили су вина -

једноставно је спустио темпера-
туру за једно шест-седам степени
и ми се угледасмо запретени
сред реченице (ми људи од пера);

јер кад је он тад почео да прича,
из тога су сумпор, пауци и ча-
уре излетали у облачцима,

и смеће је ушло у нас, ко свађа,
језиком који више не одгађа
оно што нас је шчепало крацима.

УШТАП

Његово лице изнад телеграфске
жице отвара испод мог темена
сад ходнике другачијег времена,
чије окуке око као да ске-

нира, памтећи, међутим, све маске
што си их, пред своје изласке, зором
(већ зароњен у буђење сном-мором)
трампио одмах за боље нагласке,

боље језике Његовог семена.
Шта говори уштап чија ће смена
стати чим очи престане да трља

онај ко изнутра ће да прогледа
на сенку што међ' облацима, бледа,
зараста у таму властитих мрља?

КРОФНИЦЕ

сестри Милеси

Који гледа у крофнице (још вруће)
што му је донела сестра (а није
му сестра), болесном - мада, то није
болест, каже му, већ стање, код куће

сам их спремила, је л' да како мири-
шу, одмах да сте пробали бар једну -
и који је тад ставља, ко обредну
причест у уста - иако ту спери-

туалног, ко што знамо, ничег нема,
нити ту ико гледа горе, према
небесима; а и зашто би, када

су небеса ту негде, између њих:
ту где се патња већ претвара у стих
што би да храбри оног који страда.

Крај септембра. Грожђе у тањиру.
Дете ради домаћи задатак.
Планира се месечни издатак.
На радију говоре о миру.

У прозору пет нијанси плавог.
Очекујеш опет румен сумрак.
Докле, питаш се, и знаш да ће зрак
један ући под капке заспалог

и тек у сну да ће скончати дан.
Сутра се за њега неће знати.
Нити ће од нас ко ког да памти,

а спокоју, складу ко је одан,
ил' тишини одвећ одан ко је,
ноћ тог лакше узима под своје.

ЛИЦЕМ У ЛИЦЕ

Време - то су кораци поред зида
(у ципелама свог оца корачаш)
овог октобра, и то је сенка плаш-
љиве мачке што нестаје из вида,

шушањ што те оставља на улици
лицем у лице с ничим што би било
помена вредно; ни милом, ни силом
машина твог тела иде ка слици

распротртој све до руба видика,
која се убризгава, без облика
у твоје зенице, попут брзака,

иако не радиш ништа, никоме,
иако знаш да више нико име
твоје неће узвикнути из мрака.

Не, стихови нису степенице
којима би да се спустиш дубље,
без зубље, јужно од туге, у бље-
сак где ко опруге те осмице

мотре из полегнутих бунара.
Стара је то прича, и досадна,
досаднија од свих прича без дна,
ал' крај те увек с ногу обара,

иако нокти и даље расту.
Хтео би, стога, да када насту-
пи тај час, ту буду сви хероји

твоји, и да с њима опет, мали,
ко некад у замраченој сали
одгледаш крај тог филма у боји.

ЗНАЛАЦ ПИСМА

Како би било кад би одлетела
у висину ваша лица, и рупе,
само рупе заћутале из тупе
таме, и слушале шта је то хтела

нечија реч што још туда тумара
(а нико је изговорио није)
која више нема где да се скрије,
нити мук може више да запара

крилом, док лети ко мува по соби.
Зналац Писма зна: да, управо то би
био онај вишак на самом крају.

Ноћ кад падне у новој равнотежи,
кроз прозор нек у постојбину бежи.
Видимо се у неком бољем Рају.

ЗЕЛЕНИ ГЛАС

Из паратекста никао парадајз!
Похрлисмо у шпајз, где у теглама
чекале су песме које галама
векова, откад је историја зглајз-

овала у белине, целу зиму
такла није, јер речи у потиљке
дубоко похранисмо, да опиљке
мелодија, да никад више риму

за извор, за жубор, за хор и тенор
труба што објавише свету понор
- кад зидови се сами урушише -

да никад више ником не куцне час
којим почиње да ниче зелен глас
из уста тих што скоро се скорише.

МЛОХАВИ ДАХ МЕЛАНХОЛИЈЕ

Ко уходи тај млохави дах мелан-
холије, не мухоловком у хладу
механе, нити слухом милосладу-
лидумуњавих хостеса у хелан-

кама које кахву уз рахатлокум
срхкају и хвале лихву, хине смех
на пасхву Молоховљеву, чији ме-
хур је нахерен, похотан од вакуум-

ирања и махнит од мелоса ух-
ваћеног техно-Влаха док му се дух,
химничан ко Не-Мап-ов менхир пред хи-

меном монахиње, на дихалице
усхићује, на салве што их пред ис-
ходе хуле стихови-хаубице.

КОЈИ БЕЗАЗЛЕН У БЕЗИЗЛАЗ ЗУРИ

Који, безазлен, у безизлаз зури
без резервне визије, зифт-бездану
одан, и без одраза загледан у
зору; ко заусти да најзад утри-

зе ваздух, зубима прегризе тај звук
што ко ваза празна кад заврти се
зумира пораз и попут торза се
озарује језом, замиче резу

на зеницу, резу на сузу, резу
на стазу иза зида што завија,
ван звона озона, изван, у кез, у

паузу у врзином везу, у јаз:
ни узвик, ни зарез за крај, ни затон
заборава, ни златаст звездан атом.

ОПИС СПАСА

Који наглас увис гледа спас опи-
сује потписом да власт сад отима
баластима: својим презименима
у костима, римама којим опи-

јен устаје, устима у стан ветра
стаје, и сутон ватрен нестаје
у трену - одрон на неком пра-пра-је-
зику што испружен у румени траг

самозалазећег описа спаса
сипи песме од светлости на окно
у такту без гласа што недохватно

у свести облива први час тмине:
а мисао твоја само је маса
меса у свему, док и њој не сине.

КО КО КОКОШ НА ПОПОКАТЕПЕТЛ

Ко ко кокош на Попокатепетл,
кокота под кокосом на Копака-
бани, ко кокичав ко ко ко Крака-
тау, ко ко Joe Cocker рока rattle

and roll, наролован коком и Coca
Colom, ко тактилан трокира коко-
њешће, ко кока кокорајка коко-
даче, ко у такту Копта с мотком ска-

че - тај на додир прелудија рида,
делиријумима тај прелудира
на хриди, тај једри, додирне ли, да-

рне ли, ко крилом, у дирке клавира,
тај је реквириран у хор Валкира,
кроз развалине разума да свира.

ТАНГО НА ГАНГУ

Ко на Гангу, у Катанги ил Анго-
ли, билингвалан, на Гуаму, у Хонг-
Конгу, на Меконгу игра танго - Мон-
гол је под магнолијом и под мангом

одагнан у Угадугу, у гунгу-
лу, Гулаг-лагум, одагнан је по танг-
енти магновења, када снег у ганг-
лијама гони ногом југ у Тунгу-

зију, у Ранганан чак где мајмун Кунг-
чангтунга и ја мајмун сви у Рангун
из Да Нанга кроз Радгону па на Синг-

Синг где на динг-донг гонга сузни гле сонг
гангстери сленгују у фанданго-свинг:
So long, Suzy Wong, so long, so long, so long.

НА ПЛАЖИ

Погледај те коже, положене
да се прже на плажи хотела
„Плажа“, ужућена желе-тела
жена што леже, чије сужене

зенице, колико синоћ влажне
за пожуду мужева око њих,
још жудније се Ономе ко их
сад облежава излажу, важне

и снажне од пожара што тиња:
ко жарачем их жари жаропек.
Одважне су попут јунакиња

- и њихова је лаж тако чиста -
из шунд-романа које ту, крај снек-
бара ветар шамара и листа.

НА ВИЈАДУКТИМА МИОКАРДА

Који камиони завијају ви-
јадуктима миокарда, чији па-
вијани су на CNN-у ипак
у конјугацији натријумових

тријумвирата с гониометрима
сити се намалармеисали ре-
онима свих камелеонских оне-
обичавања; не ујдурмом и мак-

симизирајући се, већ перфидијом
завојевача Порфирогенета,
прокријумчарених због пијетета

према коријандеровом идио-
му, који, Касиопеји премио,
ниоткуда се к себи запутио.

Који хумор-махер, који ждрокав жо-
хар у кожуху, на хабање хариз-
матичан, који жовијалан квари-
мајстор устројава ко жиголо жон-

глерај с обручима речи, са врче-
вима закрченим што „Чувај!“ вичу,
збрчканим четврдима што кроз рашчу-
пан честар сад трче и крче, крче -

о, тај везе свој сузни блуз на лапис
лазули, и зелени гриз у соби
без басова, тај силази у запис

ко млаз ка излазу, издан у доби
када будан сан надвладава сутон,
а дан под капком већ буди први тон.

ЕТИОПСКИ МОТИВИ

Бела је тајна твојих очију, тајна твоје
о-чи пројекције, које се, гледајући, не
изгубљују, као једини знаци
на барану од немоћних протеза

Бела је бела на свету белимачицу,
католичка и католичка, католичка и католичка,
Бела је бела, бела, католичка и католичка,
на свету белимачицу - на свету белимачицу

Бела је бела у свету белимачицу,
Бела је бела у свету белимачицу,
Бела је бела у свету белимачицу,
Бела је бела у свету белимачицу

Бела је бела, католичка и католичка,
Бела је бела, католичка и католичка,
Бела је бела, католичка и католичка,
Бела је бела, католичка и католичка

Лево је скренуо облак скакаваца,
а ми продужисмо, покрај термитњака
што стајаху као једина назнака
да бар нешто од њихових праотаца

смисао баца на голет бесмислену,
што блешти и ноћима магнетним светлом.
Да л' је неко хтео месечевом метлом
да рашчисти свет - па га је ко хијену

протерао да се у сенкама крије,
сенкама прашине што на поглед пада -
тек, праћени оком прегажене змије

уђосмо у зелено, холандско село:
Вонђи. Један црни дечак, изненада,
Гуден даг нам рече, обучен у бело.

У ДЕБРА МАРКОСУ, ГОНДАРУ

Грбаве су тамо краве, али слово Ж
у граду Дебра Маркосу или Гондару
нећеш никад разменити, него ћеш јару
добити у лице, за стару пару ће торж-

ествено, можда, заиграти алвеоле,
напевом еолским тамо где виси раван,
тамо где се таман сугласник тражи изван
риме, изван круга у коме се још моле

раздељени речима усред свог насеља.
Седам се година под језиком чува со
и одлаже ноћу у грудву што је беља

од свих гласова вавилонских у твојем гласу
и чистија од памћења наднетог над тло:
док њишу се грбе крава што тамо пасу.

Без мраза су та језера где зри
рогоз, попут чежње што зенице
озарила би да позна птице
којих нема, ил' чује њихов крик

ил бар одјек крика, да пресече
пут Зорњачи која опет клизи
према рођењу, јер је по Књизи
све остало као прве вече-

ри: нико ни за ким ту не снатри.
О, мрачно је овог краја лице,
а ноћ је вода што се на ватри

Сунда суши у обратну кишу.
Ко у њу уђе, тог без кривице
пијавице обљубљују, сишу.

НАД ИЗВОРОМ ПЛАВОГ НИЛА 1

Небо би цело стало у тај амбис
са чијег дна га плави извор гледа
и огледа амбис над њим, ал' не да
ода тајну, већ да потече у вис

међу светове који у плавети
губе године, бројније од песка,
све до њега кога ће једна реска
мелодија тад пренути из клети

настале и већ нестале у трену:
праћене брже од мисли што плине
у скровиште, под ово чело-стену

где стоји онај у чије се очи
та плавет висине, плавет дубине
истог часа у суд памћења точи.

НАД ИЗВОРОМ ПЛАВОГ НИЛА 2

Тај дечак у плавом - то је Лео.
Стоји на зиду и гледа себе
иза себе како гледа небе-
са, у соби, што их је отео

давно, да се сада, на његов знак
уселе под Сунце које пече
само ноћу, кад из њега тече
Плави Нил, док сенку баца облак

и зове, међу плаветима плав,
нов облик који, ни кад зажмури
не одазива се, већ у окта-

вама расте ка свом горњем телу
да пре но што сав песак исцури
своје лице умије у врелу.

СТИХОВИ НАМ НИСУ СТЕПЕНИЦЕ

Ја се налазио измисли у дојци
пиретку, ага, ле се још нешто
спавати на металним
о утору или дубом и слопом.

и слухом по нама су дивни
музи пој глумица важи урбану
нашег још нешто, и нешто
још нешто, још нешто.

појма не глумица или је са
стила ле још једна или се
Ал дужа нам није реченица.

што појма не глумица или је са
реченица толико од глумица
отдава или нам нису степенца.

ГДЕ СЕ НАЛАЗЕ НАЗАЛИ

Где се налазе назали у новом
поретку, како ће се јодловање
одазивати на метанисање
о уговору што духом и словом,

и слухом по коме су попадале
муве већ тумачи сваку кривину
нашег јотовања, и напуклину
јукстапозиције, јер на обале

небеске граматике што је слепа
стићи ће нови језик чим се skleпа.
Ал' дужне нам остају реченице

што нас опет обилазе сред клања,
реченице тешке од трпног стања,
стихови што нам нису степенице.

КЛОБУЧИЋ

Пре свега су у правилном односу
усули све састојке у посуду,
поклопљену, наравно, да тај труд у-
залудан не би био, да у сосу

властитом, а и на све јачој ватри
сама од себе проври, цела маса,
ал' у тренутку кад се умаласе
да не прекипи, већ само још два-три

минута остане у истом стању.
Две-три године у таквом трајању,
чак ни два-три века не мењају ствар:

у плави поклопац упиреш поглед
од рођења, откад врши се оглед,
ах, клобучић песмом да подигнеш бар.

РАЗБИЈАЧИ

Прошли су разбијачи старог света.

Из сонета истргли су утробу

да у њој гатају, праве штих-пробу

за будућност, у узорку измета

да граде нова, још бунцава сунца.

Али сад, када се повукла плима,

гледамо оглоданим глаголима

тај крш, лом и шкарт на које не куца

више ни најсмелија теорија.

Остали смо сами, песмо, ти и ја

и са нама разбијен метар којим

мерише етар, ах ти наши преци -

тако су желели да буду жреци

Пусте земље. Сад певаш гласом својим.

ТЕЛЕГРАМ

Осврт на шкрт телеграм.

Све видели и чули.

И овај дан већ трули,

но можда ћемо бар грам

нашег срама под тепих,

под лапсус, под неки ген,

под зечје усне корен,

под спектакуларан стих,

бар за трен, бар колико

сен да пређе преко свих

тих наших тек уснулих

којима више нико

никада неће пламен,

ни Амин, ни Амен.

С УСТА МУ ЈЕ КАПАО МЕД

Како је од магле тај правио штангле,
као од очаја за јачање чај,
директно из вангле је вадио нај-
питкији, најплиткији вашарски franglais,

шетајући по шареним насловима
својим рат-а-тат-а-тат-поглед-рафалом
- док грицкање је одјекивало салом -
шетајући у бунди, с ловачким псима

нудећи за свачији језик бомбоне
за заборав, оне што одмах отклоне
кварну крв и доведу апарат у ред;

нудио је још и грангле, па батоне -
без батине, од милине су нам споне
препукле, док с уста му је капао мед.

РАДЕ ТО ЗНАЛАЧКИ

Оронули већ - ал' орни за порно-
филм, ти отромбољени тамбураши
револуције, шездесетосмаши,
ре-реактивирани у изворно

вреће, ти рокери апокалипсе,
банкари, носталгични још од моста
(Савског), новинари што им се проста
рачуница исплатила, тај тип се-

докосог бунтовника на екрану:
Сада, кад кола јуре низастрану,
устају у одбрану (шаком о сто!)

најхрабријих опција, солуција,
криве опет УДБУ, КГБ, ЦИА -
и како само зналачки раде то!

КИША

Пада, гле, киша. Па шта? Па ништа
кад са становишта капитала
што се оплођава свака мала
кап за берзански извештај ништа-

вна је, без обзира да ли та кап
превршава сад нечију чашу
или пада на ратишта, на шу-
ме где беху нам огњишта, на та-

пије где пепелишта још горе.
У теби се, до зоре, разгоре-
вају капи, ал' нису то капи

што их очекује цео народ
који још зури у оловни свод
- док смеју се, смеју се сатрапи.

ГЛАВЕ

Данас, у новинама: муџахедин
из Пакистана, Египта или Турске
држи за косе две хришћанске, српске
главе, и да чин славе не избледи,

сликао се, насмејан, с те две главе,
што ме сад гледају из „Политике“.
Боже, какве то објављују слике,
каже познаник, што нас не оставе

мало на миру с тим њиховим ратом?
Који не лети сад са својим јатом
тај мисли да ће му главу украсти

ко да је то последња коју има.
Моја се приклања одсеченима:
нова ће опет за њима израсти.

ЗА ОСМЕХ ИЛ ПОДСМЕХ

Ја сам ти, што се каже, каже ми мој
драги Изет, на заходу живота,
а то (тумачим) значи да чистота
осмеха над смрадом равна је оној

чистоти која памтиће стихове
о јутру после твог и мог пљуска над
Сарајевом, након чега је тај град
погледао на облаке што плове

и одједном на све три понорнице
што избиле су одневши оштрице
црне пирамиде из наших груди.

За осмех, ил подсмех је историја
која, кад прође, чека да ти и ја
опет се погледамо као људи.

СРЕД КНЕЗ-МИХАИЛОВЕ, У СУТОН

Како да осетљивост тренутка
опипаш (уз то националног);
да ли за било да ухватиш смог
ил да, као манекенска лутка,

изложен излажеш поглед на свет
кроз стакло што одбија погледе
попут звучног огледала, ту где
образује се народни портрет

сред Кнез-Михаилове, у сутон.
Ори се, а ти тонеш у бетон,
јер те ноте, што сада на тоне

јече, око мечке, пречуо си,
закаснио си, оглувео си
од звона што за свима сад звоне.

БЛАГОВЕСТИ НА САХАЛИНУ

Којим ли се, на Сахалину, језиком
маме гуске, и није ли (палатали-
зацијом неком) баш на свахили налик
гроктање на пропалом комунистичком

колхозу, где су, веле, ослобођене
све очи, све уши за препознавање,
за све бржи повратак оног памћења
које тек у заметку, тек ђене-ђене

(као некад након разбијања куле)
демократски, дакле брбљањем, од нуле,
већ лактањем кликтаја, ћућурликањем,

све храбрије, крекетањем до бесвести,
све јачим инатом јакова, штектањем
најављују свету нове благовести.

ЗУРЛЕ

Повраћам ти на главу, вели млада
комерцијалисткиња шверц-комерца
свом колеги, а он њој: Ко те кеца,
снајко, и смешкају се док опада

лишће („компоновано специјално
за ову прилику“) истежући се
уз зурле из транзистора крај кесе
на асфалту, ту где је тек недавно

своје мирисе просуо контејнер.
Надире ли то живот из свих пора
да освоји лепотом и градски сквер,

пита се који, ко Марсовац, шта ли,
цигарету баш из њиног обора
купује и на своја уста пали.

Брбља и брбља ова жена
на екрану, како из речи
у реч срља, како черечи
прошлост, ко женка клена прена-

прегнути мехурић, ко мува
ножице: о, да неће јаје
сад пред нама, за доказ да је
у праву, снети, па сви да схва-

тимо своју срећу, апсолут?
Можда ће неко тад, сав тронут,
открити тајну овог света:

да неко нов вози машину,
да неко нов стреса прашину
с истих, већ досадних заплета.

КАТАСТРОФЕ

Не строваљују се, драги, возови
с мостова, још увек, нити твоја крв
пуни грожђе што зри, још увек из стр-
вина одјекују хитни позиви

црва, јер ко паника расте плима,
још увек, док град се са сомовима
буди, и са црвеним насловима,
с млеком и кексом, још увек, и клима

се главом и добија кијавица.
Роман је ситни запис, тек цртица
кад те при бријању посече жилет.

А катастрофе још увек улазе
у пуне кафане, и не излазе,
пуше се, врзмају се, тумаче свет.

МИСЛИЛАЦ

Чеди

Интелектуалци дају идеје,
а народ кољаче - вели ми мој друг.
Ах, послушни те корачнице, и ту-
гованке што опет сведоче да је

историја већ зашла у нови круг.
Да, народ даје још мајке и месо
за топове, а зна се да под пресом
(испуњен бесом) најслађе пева - у-

главном, он даје, што се каже, жртве
за срећу и слободу док се рве
с другим народом; коље, бива заклан,

од материје заборава саткан.
Мислилац пак воли мук усред граје;
јер његово је да идеје даје.

ДОБРОДОШЛИЦА

Срдачно добродошли међу Србе
господине Прокруст и цео ваш труст
и картел црн, чију презаузетост
наградићемо тим што ћемо врбе

(још се сећамо да су вам корисне
увек биле) ми - памет Београда -
сами посадити, јавно и сада
јер смо за мир, мир, мир, мир а и тесне

су нам постеље из вашег пртљага.
О знамо, с разлогом је пала љага
праведног света, но куда утећи?

Извол'те хлеб, ево и мало соли,
ето, извин'те, кад би бар нас могли -
сами ћемо за вас стезати, сећи!

МИР, БРАТЕ, МИР

Који вели: не, ово није мој рат,
и још: моје име је Рабиндранат,
или: моја Авала је Арарат
и: крвник је мој брат и кад ме грана-

тама обасипа - ја ћу њега цве-
ћем, све у име исте крви црве-
не, и истих слова којима смо свет
препознали, ја по Христу, он по Зве-

ри и по оку што га копа камом
- ја по јауку што га сваким даном
молитвом заодевам до новог зла

и зато, овчје-смеран, ја сад прокла-
мујем: мир, брате, мир, мирно ме кољи
јер кад буде мир, свет ће бити бољи.

ЧИМ СВРШИ ПОЕЗИЈА

О поезији Фридриха Хелдерлина
говориће се вечерас у кафеу
„4“ тамо где је прексиноћ све у
шеснаест наступао рок састав „Слина“;

уз пиво и Кока-Колу ћете чути
- каже спикерка на радију Нови Сад -
сјајне песме у којима се види глад
за лепотом, љубављу, али и слути,

у тумачењу нашег познатог госта,
песников немир и блиска трагедија
што гарантовано никога не оста-

вљају хладним, сем тога и ер-кондишн
опет ради, а чим сврши поезија,
до касно у ноћ ће свирати џем-сешн.

ХАМЛЕТ

Гле, Халмет декламује „to be or not to be“ на цртаном филму (дајцестирана верзија) док подиже пест и децу пролазе жмарци, ал' онда спот

пресеца слику да најави средства за чишћење бубуљица и акни, након чега брз водитељ у јакни пита неког о проблемима Јаства

у његовој књизи, што је проткана, каже, жудњом да се напокон спозна Истина, међутим, као што се зна,

сад је на програму проблем октана и керозина за авионски лет, а потом се опет наставља Хамлет.

БЕЛЕШКА О АУТОРУ

Златко Красни рођен је 1951. у Сарајеву. Студирао језике у Адис Абеби, Београду и Берлину. Магистрирао на Филолошком факултету у Београду. Превео тридесетак књига са немачког и неколико са српског на немачки језик. Био уредник различитих домаћих и међународних књижевних часописа. Запослен је као виши предавач на Шумарском факултета у Београду.

Аутор је више антологија и књиге огледа *Меланхолија евројског интелектуалца* (Просвета, 1997), за коју добија награду „Радоје Домановић“.

Објавио збирке песама: *Пуни час* (КОС, 1980), *Тврђава* (Просвета, 1984), *За одбеглим билом* (Сфаирос, 1990), *Сјазама змијског језика* (Просвета, 1991), *Мајстори* (Унирекс, 1992), *Дијадема у одаји јада* (Просвета, 1995) и *Кошућа у души* (КОВ, 1997).

Носилац је награда за поезију „Печат вароши сремскокарловачке“ (1980) и „Бранко Ћопић“ (1998) као и „Златне значке Културно-просветне заједнице Србије“ (1999). Песме су му превођене на светске језике и заступљене у домаћим и страним антологијама.

САДРЖАЈ

СЕН КАД НЕКА КРЕЋЕ	7
Јаје	9
Све ради	10
Сен кад нека креће	11
Шта ће бити са споредним јунацима	12
Плафони	13
Јединица	14
Старење	15
Иде да затвори свет	16
Кућа од жада	17
Кад ћутање је преузело власт	18
Нар	19
Паук	20
Бравар из Секешфехервара	21
Над нетљеним водама	22
Октобар	23
Слика	24
Лист	25
Потрага	26
Власт изван почетка	27
Лице иза видика	28
Ни онај који се одмах предао	29
Мелодије	30

Половна чежња	31
Воз	32
Месецу	33
Фин младић	34
Уштап	35
Крофнице	36
Крај септембра	37
Лицем у лице	38
Филм	39
Зналац Писма	40

КОРИЈАНДЕРОВ ИДИОМ 41

Зелени глас	43
Млохави дах меланхолије	44
Који безазлен у безизлаз зури	45
Опис спаса	46
Ко ко кокош на Попокатепетл	47
Танго на Гангу	48
На плажи	49
На вијадуктима миокарда	50
Блуз	51

ЕТИОПСКИ МОТИВИ 53

Вонђи	55
Дебра Маркос, Гондар	56
Бишофту	57

Над извором Плавог Нила 1	58
Над извором Плавог Нила 2	59

СТИХОВИ НАМ НИСУ СТЕПЕНИЦЕ 61

Где се налазе назали	63
Клобучић	64
Разбијачи	65
Телеграм	66
С уста му је капао мед	67
Раде то зналачки	68
Киша	69
Главе	70
За осмех ил подсмех	71
Сред Кнез-Михаилове, у сутон	72
Благовести на Сахалину	73
Зурле	74
Просветљење	75
Катастрофе	76
Мислилац	77
Добродошлица	78
Мир, брате, мир	79
Чим сврши поезија	80
Хамлет	81

БЕЛЕШКА О АУТОРУ 83

Златко Красни
РАЗДЕЉЕНИ РЕЧИМА

Уредник и рецензент
Чедомир Мирковић

Ликовни уредник
Рајомир Димитријевић

Графички уредник
Миољуб Пойовић

Коректор
Мила Караџић

Издавач
ИП ПРОСВЕТА а.д.

За издавача
Чедомир Мирковић, директор

Припрема за штампу
Студио Рас

Штампа
Мидим принт
Београд,

СР – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

886.1-1

КРАСНИ, Златко
Разделени / Златко Красни. – Београд : Просвета, 1999
(Београд : Мидим принт). – 85 стр. : слика аутора ; 20 см. –
(Савремена поезија '99 / [Просвета, Београд])

Тираж 500. – Белешка о песнику: 84.

ИД = 78339084

ИСБН=86-07-01201-0

Богата садржајност одликује сонете Златка Красног у књизи *Раздељени речима*. У способности да располаже мноштвом реминисценција и да се креће по широким духовним и интелектуалним просторствима песник је нашао подршку за сугестивни дијалог с многим изазовима нашег замршеног и раздробљеног времена. Опробовање граница и издржљивости сонетне форме даје овим стиховима нарочиту гипкост која долази, уз остало, и од спремности на стваралачку игру и на семантичке експерименте.

(Из рецензије Чедомира Мирковића)

